

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Sisäisen tarkastuksen hyödyt, tavoitteet, tehtävät ja asema

Sisäisen tarkastuksen jaosto 2/2020

Muistion tarkoitus

- Muistion tarkoituksena on tukea viraston ylintä johtoa sisäisen tarkastuksen organisoinnissa ja kuvata miten sisäinen tarkastus tukee johtoa sille kuuluvan valvontavastuun toteuttamisessa.
- Muistion on laatinut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan alainen sisäisen tarkastuksen jaosto.

Hyödyt ja tavoitteet

- Sisäinen tarkastus tukee virastoa ja sen ylintä johtoa tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioi johtamis-, hallinto-, valvonta ja riskienhallintaprosessien tuloksellisuutta.
- Sisäinen tarkastuksen tavoitteena on antaa rakentavia suosituksia ja kannustaa virastoa kehittämään toimintaansa.
- Riippumaton sisäinen tarkastus antaa varmuutta myös sidosryhmille siitä, että prosesseja ja toimintoja kehitetään, raportointi on luotettavaa ja mahdollisiin epäasianmukaisiin menettelytapoihin puututaan.

Hyödyt ja tavoitteet

- Sisäisen tarkastuksen toimeksiannot määräytyvät johdon tarpeiden ja ajankohtaisten asioiden mukaan. Keskeinen tehtävä on tuottaa lisäarvoa tukemalla ja auttamalla johtoa sen valvontavastuun täyttämisessä.
- Valtion virastoissa sisäisen tarkastuksen järjestäminen perustuu valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 70 §:ään, jonka mukaan sisäisen tarkastuksen järjestäminen on viraston johdon harkinnassa.
- Sisäisen tarkastuksen tarvetta ja resursointia arvioidaan suhteessa sisäisen valvonnan tarpeisiin. Sisäisen tarkastuksen järjestämisessä on otettava huomioon sitä koskevat yleiset standardit ja suositukset.

Tehtävät

- Tarkastushavaintojen ja niihin liittyvien kehittämissuositusten avulla sisäinen tarkastus tukee johdon vastuulla olevan sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, johtamis- ja hallintoprosessien sekä toimintojen kehittämistä. Asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa hyvää hallintoa.

Tehtävät

- Sisäinen tarkastus voi lisäksi antaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevaa neuvontaluonteista konsultointia johdolle, osastolle, yksiköille ja toiminnoille. Konsultointi ei kuitenkaan saa vaarantaa sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta.
- Sisäisellä tarkastuksella ei tule olla päätösvaltaa eikä toiminnallista vastuuta tarkastettavissa toiminnoissa.
- Sisäisen tarkastuksen työtä ohjaavat alan kansainväliset standardit <https://theiia.fi/>
<https://theiia.fi/sisainen-tarkastus/ammattillinen-ohjeistus/standardit/>

Sisäisen valvonnan vastuut ja roolit

Ylin johto (kansliapäällikkö, viraston pääjohtaja/ylijohtaja)

- vastuu sisäisen valvonnan järjestämisestä

Osastot, yksiköt

- Vastaavat käytännössä päivittäisessä toiminnassa ja johtamisessa

Yhteiset toiminnot

- Esim. riskienhallinnan koordinointi, talous- ja henkilöstöpalvelut, turvapalvelut
- Ohjaavat ja tukevat

Sisäinen tarkastus

- Arvioi ja varmistaa sisäisen valvonnan toimivuutta

Ulkoinen tarkastus
esim.
VTV

Sisäinen valvonta

- Sisäinen valvonta on organisaatiossa kaikkien työntekijöiden vastuulla.
- Sillä pyritään kohtalaiseen varmuuteen seuraavista asioista:
 - toimitaan säädösten ja ohjeiden mukaisesti
 - talous ja toiminta ovat tuloksellisia
 - turvataan varat ja omaisuus
 - raportointi on luotettavaa
- Sisäinen valvonta on määritelty talousarvioasetuksessa (1992/1243, 69 § ja 69 a§). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921243>, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880423>

Riskienhallinta

- Riskienhallinnan tarkoitus on auttaa virastoa saavuttamaan sille määritellyt tavoitteet.
- Riskeillä tarkoitetaan tulevaisuutta koskevia epävarmuuksia, joita arvioidaan vaikutuksen ja todennäköisyyden kautta.
- Ylin johto on vastuussa asianmukaisen riskienhallinnan järjestämisestä.
- <https://vm.fi/hallintopolitiikka/sisainen-valvonta-ja-riskienhallinta>

Sisäisen tarkastuksen asema

- Sisäisen tarkastuksen lisäarvon tuottamisessa ja vaikuttavuuden aikaansaamisessa on keskeistä riippumaton asema ja suora keskusteluyhteys ylimmän johdon kanssa.

Sisäisen tarkastuksen asema

- Kansainvälisten ammattistandardien ja julkisen hallinnon tilintarkastusstandardien mukaisesti riippumattomuus tarkoittaa, että sisäinen tarkastus
 - on itsenäinen ja riippumaton muista viraston toiminnoista
 - asema mahdollistaa koko organisaation toiminnan arvioinnin
 - on sisäistä tarkastusta koskevissa asioissa suoraan ylimmän johdon alaisuudessa
 - raportoi suoraan ylimmälle johdolle (esim. ministeriön kansliapäällikkö, viraston pääjohtaja/ylijohtaja)
 - ei osallistu päätöksentekoon.

Sisäisen tarkastuksen asema

- Viraston työjärjestykseen on hyvä kirjata sisäisen tarkastuksen asema suoraan ylimmän johdon alaisuuteen.
- Määräykset sisäisen tarkastuksen menettelyistä ja asemasta organisaatiossa annetaan sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä. Sisäisen tarkastuksen ohjesääntö on annettava tiedoksi asianomaiselle ministeriölle ja valtiontalouden tarkastusvirastolle (talousarvioasetus 70§).

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

- Etuja sisäisen tarkastuksen järjestämisestä omana toimintona ovat mm. organisaation tuntemus, toiminnan joustavuus, epävirallisen tiedon saanti ja suora keskusteluyhteys ylimpään johtoon.
- Ulkopuolisia asiantuntijapalveluita voidaan hankkia täydentämään omia tarkastusresursseja tai puuttuvaa erityisosaamista, mutta silloinkin vastuu tuloksellisen sisäisen tarkastuksen ylläpitämisestä säilyy virastolla.
- Mikäli sisäinen tarkastus järjestetään kokonaan ulkoistettuna ostopalveluna, organisaatiossa tulee olla sisäisen tarkastuksen vastuuvirkamies, joka on sisäisen tarkastuksen asioissa riippumattomassa asemassa ja ylimmän johdon alaisuudessa. Vastuuvirkamiehellä tulee olla riittävä tehtävään liittyvä osaaminen ja hänen tulee tuntea sisäisen tarkastuksen toimintatapoja.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

- Sisäinen tarkastaja/sisäisen tarkastuksen vastuuvirkamies vastaa ostopalveluiden koordinoinnista ja valvoo toimeksiannon toteuttamista. Ostopalveluita käytettäessä tulee arvioida palveluntuottajan ammattitaitoa, riippumattomuutta ja objektiivisuutta.
- Sisäisen tarkastuksen palveluiden ostaminen on asiantuntijapalveluiden hankintaa ja verrattavissa esimerkiksi konsulttipalveluiden hankintaan.